

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

100

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וַיִּהְרֹג ד' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם"

קדוש ה' אפילו פאסיבי זיכה את הבכורים למדרגת כהונה
דרשת הרב אמנון יצחק לפסח

כי הקשה פרעה לשלחנו "וַיִּהְרֹג ד' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה" (שמות יג טו). רגע, האם גם בכור של בהמה נתקדש שם שמים על ידו? והרי "בְּכוֹר בְּהֵמָה" של ישראל לא מת, של מצרים כן מת. אז מה תאמר שגם הבכורות של הבהמה התקדשו? כן. "עַל כֵּן אֲנִי זֹכֵחַ לְד' כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם" גם בהמה שלא עשתה מאומה, גם על ידה נתקדש שם שמים וגם היא זכתה להתקדש לה. ככתוב: "קִדְּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּכֵנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבְבֵהֵמָה לִי הוּא" (שם יג ב). קשה להאמין! בהמה זכתה שנתקדש שם שמים על ידה, יש בה קדושה. כתוב: על הכלבים במצרים "לֹא יִחַרְץ כְּלָב לְשֹׁנוֹ" (שם יא ז) בני ישראל היו עוברים וכלב אף פעם לא נבח למה זכו הכלבים? "וּבִשְׂשֵׁר בְּשֹׁדֵה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכֶנּוּ אֹתוֹ" (שמות פרק כב). רש"י - "אמר הקב"ה: תנו לו שכרו".

מוסיף הרש"ש זצ"ל ואומר: על אחת כמה וכמה אדם שמכוון לקדש שם שמים וממנו יראו וכן יעשו. בפרט בדור הזה שבעונות הרכים אבדה האמונה ונכרתה מפיהם. אבדה האמונה להשתרש בלב ונכרתה מפיהם - שפיהם זה מן השפה ולחוץ. בדור כזה הוא כותב לו לברון דה-רוטשילד: - "ובדור הזה איש רם כמוהו

אתם ה'. אבל הואיל ועל ידם נתקדש שם שמים, אפילו שלא היתה שום פעולה מצידם, היתה זו סבה מספקת כדי שיזכו להתקדש להיות כהנים להשי"ת". הקב"ה הבדיל בין בכור ישראלי לבכור מצרי וניתן היה לראות שלקב"ה יש את כח ההשגחה על כל ברוא וברוא לפגוע רק במי שהוא אמר שהוא יפגע - בבכורי מצרים. בכורי ישראל הובדלו לטובה וזה גרם לקדוש ה', כי ראו את ההבחנה שהקב"ה אכן יודע ומשגיח בכל בריה מי נולד ומתי. בכורי ישראל גרמו בצורה פסיבית לקדוש ה' גדול במכת בכורות וזה כבר זיכה אותם, בלי שהם פעלו בעבורו, שהם התקדשו בקדושה גדולה כזאת להיות כהנים להשי"ת.

מעתה הרי הדברים קל וחומר. 'הסבא מקלם' מיד למד ק"ו כמו בהגדה. "ומה, מי שלא נתכון כלל שיצא קדוש ה' על ידו שכרו כל כך גדול, המכוון לקדש שם שמים בפועל, אם זה בממונו ואם זה במעשה - על אחת כמה וכמה שמוסיף קדושה בעצמו". אם אדם שלא עשה כלום בפועל ונתקדש שם שמים על ידו, יכול להגיע לקדושה רמה להיות כהן ולהקריב קרבנות בביה"מ, הרי אחד שמתכוון לש"ש בפועל, או בממון כמה קדושה הוא מוסיף בעצמו ע"י המעשה. וגדולה מזאת מצאנו. הכתוב אומר: "וַיִּהְיֶה

'הסבא מקלם' זצ"ל כתב מכתב לברון דה-רוטשילד שהיה תורם גדול מאד למוסדות היהדות בארץ ובעולם וידוע היה במידת צדקתו ופזרונו למען עם ישראל. וכך כותב לו הסבא מקלם: "על זאת תמכתי יסודי לבוא בכתובים להודות להוד כבוד מעלתו ולברכו על כל חסד שעושה תמיד עם עדת ה' בבחירתו בעצת הקב"ה

"וּבְחֶרֶת בְּחַיִּים" (דברים ל יט) ואל יחשדני חס ושלום אשר להנאת עצמי אדרוש, חלילה לי מזה, אבל לדעתי הדלה אני מחויב עפ"י הדין להודות לו ולברכו על הטובה הגדולה והעצומה שעושה עם כלל ישראל, אחרי אשר רם המעלה כמוהו יחיה "לְפָנַי מְלָכִים יִתְיַצֵּב" (משלי פרק כב) ומחזיק במעוז הרת, מה יעשו אזובי הקיר, ממנו יראו וכן יעשו". אדם כזה שהוא מורם מעם, שהוא עומד בפני מלכים גדולי עולם ואילי הון, שכולם מתדפקים על דלתו והוא מחזיק במעוז הרת של העם היהודי, אם הוא עושה כן כולם צריכים לראות ממנו וכך לעשות. זהו קדוש ה' גדול בכל העולם ושכרו מרובה מאד.

אחרי דברי ההקדמה האלה כותב הסבא זצ"ל בענין גודל מעלת קדוש ה'. מה זה מעלת קדוש ה'? "ידוע שקודם חטא העגל נתקדשו הבכורים לכהונה. כל בכור היה ראוי להקריב קרבנות בבית המקדש. ויש לעיין מכה מה זכו הבכורים? הרי במצרים הם לא עשו שום דבר מיוחד, אדרבא, הקב"ה עשה חסד עם הבכורים וחס עליהם כאשר פסח על בתי ישראל במצרים ונגף רק את מצרים. חסד עשה

"וַיְהַרְגֵם ד' כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם"

➤➤➤ המשך מעמ' 1

"לפני מלכים יתנצב" ומחזיק במעוז הדת ומקדש שם שמים בפרהסיה - שכרו מרובה ועצום מאד". הוא לא כותב לו בשביל ליהנות שיתרום לו, אלא אומר לו חובה עלי להגיד לך את הדברים. וזה כענין שנאמר בירושלמי (ברכות דף סח.): 'תני רבי שמעון בן יוחאי אומר: אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהן מן התורה מאד כלומר שמתרפים עצמם מדברי תורה עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם'.

זאת אומרת: אם אדם נמצא בדור שיש בו רפיון בעבודת ה', עמוד והתחזק בו. אם אדם עומד ומתחזק בה', במצותיו, בתורתו, כנגד כל הזרם הוא מקבל שכר כנגד כולם. והוא מסיים את המכתב; "ה' ישמרהו ויברכהו בזכות שהוא מקדש שם שמים אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא".

למדנו, שאפילו אם אדם לא עשה מאומה ונתקדש שם שמים על ידו בצורה פאסיבית זה מועיל וגם מוסיף בקדושה, כל שכן אם אדם פועל על מנת שיתקדש שם שמים. ומה לנו יותר גדול מאשר הדוגמא האישית של בן אדם. אפילו אם הוא לא מדבר, רק הולך ברחוב ומשרד לסביבותיו מי הוא, "גם במעליו יתנפך נצר אם זך ואם ישר פעלו" (משלי כ יא). אדם ניכר גם בהילוכו, בדבורו, בשיחו, במשא ומתן שלו. בלי שאדם יעשה פעולות מיוחדות, עצם זה שהוא משרד נקיון רוחני, אם הוא משרד אהבת הבריות, 'רבי חנינא בן דוסא אומר:.. 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו' (אבות פרק משנה י). אתה רוצה לדעת אם הקב"ה אוהב אותך? איך תדע, אם רבים אוהבים אותך, סימן שהקב"ה אוהב אותך. אדם שמשרד אהבה לכולם זה חוזר אליו בחזרה. אדם שהוא אגואיסט, אנכי, דורש לעצמו תמיד את מקומו, את כבודו, מתרחקים ממנו. אדם שנותן ומעניק ומשתדל תמיד לסייע לאחרים נאהב ונערץ אצל אחרים. החברה משרדת אנוכיות, כל אחד דואג לעצמו, 'אם אין אני לי, מי לי' (אבות א מ"ד), אם אני לא אדאג לעצמי מי ידאג לי? והתורה מהנכת בדיוק הפוך, תתן ותעניק תשפיע ותקרין כמה שיותר. הקב"ה נתן לך דברים טובים, נתן לך

חכמה - תשתמש בה לאחרים. נתן לך עצה - תייעץ לאחרים, קול נעים - תשורר בשביל שהקב"ה, תשמיע את ההלל והשבח שלך בפני אחרים". "זה קלי ואנוהו" (שמות טו ב), נתן לך הקב"ה אפשרויות - תשתמש בהם לטובה.

והגדת לבנך - הרעיון הבסיסי בליל הסדר

כיצד להחזיר את אהבת התורה בצורה מוחשית ללב הנוער והעם? ההגדה של פסח נתייסדה עפ"י גדולי חכמי התורה כדי שנוכל לקיים מצות "והגדת לבנך" (שמות יג ח). הגאון הרב דסלר בספרו 'מכתב מאלהו' חלק ד' אומר: שההגדה מהווה מקור איתן ללמוד דרכי ההוראה לילדים ולחנוכם. דרך ההגדה ואיך שסידרו אותה חכמי ישראל, נוכל לדעת כיצד לחנך את הילדים שלנו. דוגמא: נוכל למצא בה את ההוראה של דרך השו"ת ובעיקר הצורך לעורר שאלות מצד הילד כדי שישאלו התינוקות.

בהגדה של פסח הדין שישאלו התינוקות: 'מה גשפנה הלילה הנה מַפְלֵ הַלַּיְלוֹת' (משנה פסחים פ"י מ"ד), בדרך של שאלה ותשובה. כשיש שאלה ותשובה, יותר דרוכים להקשיב. בכלל במסירת שעורי התורה ובדרך החנוך הן לילדים והן למבוגרים, צריך לדעת איך להעביר את החומר, אם מעבירים אותו כטקסט יבש ובוזג גומרים את השעור, אומרים אותו ואח"כ נותנים מבחן, לא עשינו כלום. צריך להמחיש את זה, לעורר את הצבור. צריך לעשות מזה ספור. אם מלמדים את הגמרא 'שור שנגח את הפרה' (בבא קמא מו.). אז אדם אומר לעצמו מה לי ולשור, מה לי ולפרה, אנחנו חיים בדור אחר לגמרי. אבל אם מתחילים בהמחשה; מכונית מרצדס פגעה בלימוזינה, ווי, כולם מתחילים להקשיב ומתחילים לספר את הספור. זה כבר נוגע אליהם, תתחיל עם זה ורק אח"כ תגיד לו שזה כתוב בגמרא, הנה הספור פה, 'שור שנגח את הפרה' ומה הדין?! צריך לדעת להעביר את הכתוב, לחוש אותו. התלמיד חש עד כמה אתה חי את זה. אבל אם המחנך, או האבא, רק מוסר את הדברים בדרך של

מסירה, זה לא עובר. בהגדה של פסח אומרים: 'מצה זו' וכולם צריכים להגביה אותה. 'מרור זה' 'שאנו אוכלים' מצביעים עליו. למה? כי נושא ההמחשה נחקק יותר במחו של אדם. כשמדברים עם בן אדם בלי המחשה יותר קשה לו לזכור כיון שלא תמיד אדם מרותק לשפתותיו של הדובר, אבל התנועות גורמות שהאדם מתרכז יותר.

ככתוב בהגדה (ובגמ' פסחים קט:): 'בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיֵּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עֲצֻמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יֹצֵא מִמִּצְרַיִם'. כלומר אדם גם צריך לצייר עצמו את הסיטואציה שמדברים עליה ולצייר במוחש איך הוא יוצא ממצרים, איך לוקח את המקל ותרמיל וצידה לדרך ויוצא עם משפחתו. בדרך זו, הציור נחקק בתוך מחו ולא נשכח.

אח"כ קוראים בהגדה: 'אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דינו, אלו קרבנו לפני ה' סיני ולא נתן לנו את התורה דינו.. 'אילו', 'אילו' 'דיינו', 'דיינו'. למה צריך לפרט הכל? אלא שמלמדים אותנו. יותר קל לאדם לעבד ולתפוס חומר כשהוא קטן, כשזה מרוכז ומכיל הרבה פרטים קשה לתפוס. אבל אם פורטים לו לפרטים, יותר קל ואז כשמרכיבים את הכל הדבר ברור. אחר כך אומרים: 'על אחת כמה וכמה..'. למה? כדי ללמוד קל וחומר וכך, עוד יותר הדבר נרשם במוחנו. כלומר ההגדה נכתבה בצורה חינוכית כזו, שקשה מאד לשכוח את הנאמר בה.

אדם צריך להמחיש לעצמו את מה שהוא לומד. לצייר את הדברים, לפרוט אותם לפרטים, לעשות קל וחומר, לשאול שאלות, ככה לומדים גדולים וקטנים בדרך הזאת מדברים לאדם והוא מתרשם ביותר. למדת משהו - אתה צריך לקום עם החלטה, מה אתה עושה עם מה שלמדת. אם קמת אחרי שלמדת ואתה רק זוכר את הספור, בעוד יומיים שלשה תשכח את הפרטים. בעוד שבוע תנסה להיזכר מה היה הספור ויתברר לך שלא נשאר מזה כלום. אבל אם אתה קם ומחליט, מהיום אני עובד על הנקודה הזאת, מהיום אני אעשה כך, השעור הזה לעולם לא ילך לאבוד, אזי; הוא תורם לך שני לכל החיים. ■

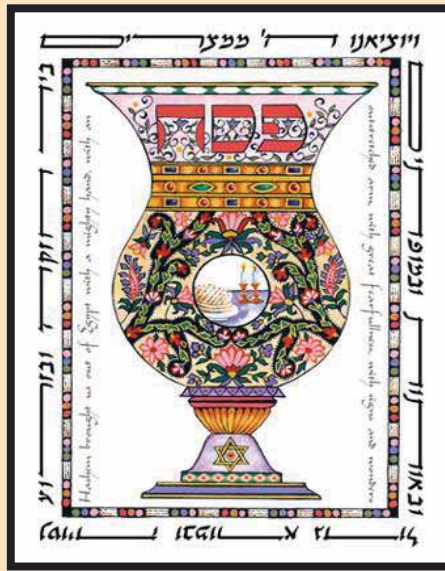
עלי הגיון

"ליל שמרים הוא לד' "

מדוע כל מצוות הפסח נעשות בלילה? ספר 'אהבת חיים'

ששם הכל אור ופטורים בו מן המצוות. ומשום ששם המקום לקבל שכר נקרא יום.

ומה שאמרו חז"ל שאחד מהטעמים הפשוטים ששואבים מים לאפית מצות לפנות ערב ולן אצלו בלילה הוא מפני שהנשמות והרוחות הולכות לתקון ויושבות על המים כתוב ברמז בפסוק: **"אזי עבר על נפשנו המים הידונים"** (תהלים קכד ה) המים 'שלנו' הם ארבע אותיות 'לשון'. מרמז הכל תלוי בפה שהרי ה"מנות וחיים פני לשון" (משלי פרק יח). בליל פסח אותה הלשון שמשבת את הקב"ה ומרבה לספר ביציאת מצרים זוכה לתקון. ומי ששומר לשונו בפסח ואינו נהנה בשום בית אחר, עליו נאמר: **"זרח בחשך אור לישרים"** (תהלים פרק קיב). ■

ידוע שכל מצוות הפסח הם בלילה. בדיקת חמץ נעשית בתחילת הלילה ואת המים לאפית מצות מלינים בלילה ואכילת מצה היא בלילה כמו שכתוב: **"בערב תאכלו מצת"** (שמות יב יח) טיבולים וארבעה כוסות ושני תבשילין נאכלים בלילה. וכשיצאו ישראל ממצרים כתוב: **"ויהי פחצי הלילה"** (שמות יב כט), קרבן הפסח אינו נאכל אלא בלילה והבן אינו שואל אלא בלילה שנאמר: **"הלילה הזה לד' שמרים לכל בני ישראל לדרתם"** (שמות יב מב) רמזו בכך חכמינו ז"ל שמיום שנחרב הבית הראשון עד שיבוא גואל צדק, העולם הזה, שבו אנו מצווים על קיום המצוות, נקרא לילה. אבל העולם הבא נקרא יום,

מחשבה

קקריעת ים סוף

ההקבלה שבין פרנסה וחיינו בעולם הזה לבין קריעת ים סוף עפ"י הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל

נפש (תהלים סט ב) ואנו אומרים לקב"ה: "רק אתה יכול להצילנו" זהו השלב שבו נפתחות אוצרות החדר האין סופיים של רבש"ע, האומר לנו: **"כנסת ישראל! ה'ראיני את מראיך השמיעני את קולך"** (שה"ש ב יד) למי את פונה בעת צרה" בימינו חשים אנו בבחינה דומה למצבם של בני ישראל כשהיו על יד הים, כאשר מצד אחד נשפו המצרים בעורפם ומצד השני ראו את הים, כן גם בימינו שמכל הבחינות ומכל כיוון איננו יכולים להחזיק עוד מעמד בכח עצמנו ואין לנו אלא למסור נפש לקב"ה. ■

חז"ל דימו את עמל הפרנסה למאבק על החיים עצמם. אדם יגע להשיג "דמים" דמים הם גם לשון דם שהוא עצם החיים וכן מבואר ברש"י (שמואל ב יב ה): **"הגוזל את העני כאילו גזל את נפשו שנאמר: 'את נפש בעליו יקח'"** (משלי א יט). נמצא אפוא כי בשעה שאדם נאבק על פרנסתו ומכל צד חש איום, הוא בדומה לעם ישראל שמצד אחד ראו את הים ומצד השני נסו מן המצרים. כשהרגשת "הלחץ" מוחשית, דוקא אז מוטלת עלינו החובה לנהוג כפי שהורה ד' לאבותינו על יד הים: **"כבר אל בני ישראל ויסעו"** (שמות יד טו). יש לקפוץ למים הגם שבמים אין בכחנו לעשות עם עצמנו כלום. אבל אדרבה - תחושה זו שאין בידנו שום יכולת לפעול ורק אל הקב"ה אנו משליכים יחבנו ובו אנו תלויים לגמרי, זוהי למעשה מסירות נפש. שכאשר אנו זועקים: **"הושיעני א-לקים פי באו מים עד"**

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה... רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה"

השפת אמת זצ"ל: ישראל גם כשהם בגלות ממשיכים להאיר כמו הירח המאיר בלילה

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

ת"ח-ת"ט.
המהר"ם מרוטנבורג, רבו של הרא"ש, היה כלוא במבצר. שוביו דרשו כופר עבורו, אך הוא סרב שישלמו עבורו, מדין 'אין פודין את השבויין יותר על פדי דמיהן' (גיטין משנה ה.).
לבסוף עשו הסכם שהרא"ש היה ערב לו וכשהמהר"ם נפטר, נאלץ הרא"ש לברוח מאשכנז לספרד ושם הוא קבור עם בנו 'בעל הטורים'.
לרא"ש לא היה מה לאכול. בנו רבי יעקב 'בעל הטורים' הביא בהלכות שבת

שאלה שהפנה לאביו: אבי מורי כגון אני שאין לי כסף לקנות אוכל לשבת, מהו שאעשה שבתותי כחול, או להזדקק לבריות? ולא השיב לי תשובה מספקת בדבר.
בעל "הנתיבות" ובעל 'קצות החושן' שחברו את חבוריהם מתוך עוני ודחקות. על בעל 'נתיבות המשפט' מסופר שהיה כותב את הדרושו כשהוא ספון מתחת לשמיכה מחשש שהדיו יקפא, שכן לא היה לו די לחמם את ביתו...

נפסק בשו"ע: "אשה אינה צריכה הסבה אלא אם כן היא חשובה" (או"ח סי' ע"ב, ד').
מסופר ב'ברכת חיים': בוולוז'ין היתה אשה עשירה שהיתה מזולזלת בעניים. לפני פסח שלחה לשאול את רבי חיים מוולוז'ין האם היא צריכה להסב בליל הסדר כדין אשה חשובה?
ענה לה הרב: אמנם כתוב שאשה חשובה צריכה הסבה, אבל מצד שני כתוב; שמרור, אינו צריך הסבה...

"שְׁכַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶךְ בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי כָל אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל.."
(שמות יב טו)

בתחילת מסכת פסחים שואלים תוספות: מה הענין המיוחד בבדיקת חמץ ובביעורו? מדוע קיים איסור 'בל יראה ובל ימצא' (פסחים ה:)? דוקא בחמץ ולא בשאר איסורי הנאה? הלא גם חזיר אסור לאכול ומדוע אפוא אין איסור 'בל יראה ובל ימצא' בחזיר?!

מתרצים התוספות: מאכלות אסורים ושאר איסורי הנאה נאסרו כל השנה כולה ואין חשש שיבואו לאוכלם ולכן לא נצטוינו לבערם מן העולם. לעומת זאת חמץ נאכל בהיתר כל השנה ורק בפסח הוא נאסר וקיים חשש שמתוך רגילותו יכשל האדם באכילתו בפסח.

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה... רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה"
(שמות יב טו)
ב) ישראל מונים ללבנה ואומות העולם מונים לחמה. מה ההבדל?
מסביר ה'שפת אמת': לאומות העולם כשזורחת החמה - הם מצליחים, הם מתפתחים. כשמחשיך עליהם, הם נעלמים. לעומת זאת, ישראל גם כשהם בגלות, הם ממשיכים להאיר, כמו הירח המאיר בלילה.
אדרבא, דוקא מתוך חשכת הגלות אנו מאירים יותר! הנה התלמוד הבבלי חובר בגלות. בתקופות הקשות של עם ישראל חוברו היצירות התורניות הגדולות, כגון הש"ך שהיה נרדף בפרעות של שנת

סדר

זכר לקרבן חגיגה

מה ענין ביצה שהוא מאכל אבלים לחג הפסח?

בספרים מובא רמז נאה לקשר של ימי חג הפסח למועדי השנה - על דרך הא-ת - ב-ש:

היום בשבוע שחל בו - א' של פסח הוא היום שחל בו - תשעה באב.

היום בשבוע שחל בו - ב' של פסח הוא היום שחל בו - שבועות.

היום בשבוע שחל בו - ג' של פסח הוא היום שחל בו - ראש השנה.

היום בשבוע שחל בו - ד' של פסח הוא היום שחל בו - קריאת התורה, דהיינו; שמחת תורה.

היום בשבוע שחל בו - ה' של פסח הוא היום שחל בו - צום כפור.

היום בשבוע שחל בו - ו' של פסח הוא היום שחל בו - פורים.

נמצא שביום הראשון של פסח - יחול גם תשעה באב ולכן נוהגים לאכול בו ביצה שהיא מאכל אבלים.

ואכן חז"ל רמזו לקשר שבין ליל הסדר לתשעה באב בדרשתם על הפסוק: **"הַשְּׂבִיעֵנִי בַמְרֹרִים הַרְוֵנִי לְעֵנָה"** (איכה ג טו), "מה ש'השביעני במרורים בלילי פסח... הרוני לענה בליל תשעה באב'. (פתיחתא איכ"ר)

רמז נוסף: ככל שמבשלים את הביצה היא הופכת קשה יותר, כך גם ישראל, ככל שמריעים ומיצרים להם כך הם דבוקים יותר בהקב"ה. ■

את חיייהם בעבדה קשה (=קושיא), **"בְּחֶמֶר"** (=קל וחומר), **"וּבְלִבְנִים"** (=לבון הסוגיא), **"וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשֹׁדֵה"** (=זו הברייתא).

במה דברים אמורים?

בהגדת 'צוף אמרים' כתוב: ששבת לוי לא היה משועבד במצרים כי עסקו בתורה. מי שמקבל על עצמו עול תורה, מעבירים ממנו עול דרך ארץ (אבות ג ה). ומי שלא? **"וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֶמֶר וּבְלִבְנִים"**!.

בספר 'וזאת ליהודה' מסופר: על יהודי קשה-יום שבא אל הרב הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל וטען: "הרב אומר שהבן שלי ילמד בישיבה ואני רוצה לשאול, אני עובד קשה במשך כל היום והנה הרב מחנך את הבן שלי שאני אעבוד קשה והוא ישב וילמד כמו מלך"? ענה לו הרב: "הסבר לי, למה כל האיברים עובדים קשה: הידים, הרגלים, הפה ורק העינים לא עובדות, אלא תפקידן הוא להביט ימינה ושמאלה? אלא שהעינים ממלאות את תפקידן עבור שאר האיברים. אם לא היו עינים, הרגלים היו מועדות לתוך בור. גם הידים היו פוגעות ומזיקות במקום לפעול את פעולתן כראוי. העינים שומרות ומפקחות על כל האיברים שיוכלו לפעול ולעבוד כהלכה".

סיים הרב את דבריו ואמר: "תלמידי החכמים נקראים 'עיני העדה', תפקידם של לומדי התורה הוא כתפקיד העינים, לדאוג לכל העם שיוכלו להתקיים ולהחזיק מעמד!

רבי יעקב מליסא, נקלע פעם למקום שלא הכירוהו, הוא התארח בביתו של אחד מבועלי הבתים בעיירה. בעל האכסניה הזמין את השוחט לשחוט עופות. מאחר והיה קר מאד בחוץ, התכבד השוחט ביי"ש ולאחר שלגם כמה כוסות, התכונן להתחיל בשחיטה.

פנה אליו רבי יעקב מליסא ואמר לו: "עתה התישבה לי קושיא שנתקשיתי בה זה מכבר: בסוף ההגדה אומרים: **מְלֶאֶךְ הַמּוֹת וְשַׁחַט לְשׁוֹחַט דְּשַׁחַט לְתוֹרָא**, מה רוצה מלאך המות מהשוחט ששחט את השור, הלא זה תפקידו? אלא שהשוחט בא לשחוט בסוף ההגדה, כלומר לאחר ששתה כבר ארבע כוסות ונפסק ב'שלחן ערוך' (יו"ד סי' א', ח') ששוחט ששתה יין אסור לו לשחוט. ■

הסבר שני בראשונים; ששאר האכילות, הן לאו ואילו איסור אכילת חמץ בפסח, עונשו כרת ומשום חומרת עונשו נצטוינו לבערו מן העולם.

אומר הרב נתן אדלר זצ"ל: שני הסברים אלו רמוזים בפסוק: **"אֶךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתִיכֶם"**. ומדוע זה חמור מכל האיסורים שבתורה עד שנצטוינו להשביתו? מפני ש"פל אכל חמץ" שרגילים לאכול חמץ ונוסף לכך עונשו חמור **"וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל"**.

"בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך"

למה לא כתוב "פסח מצה ומרור מונחים לפניך"?

בהגדת 'לאור הנר' מובא: שאפילו בזמן הזה, כשאין לנו פסח, עדין צריכים לקרוא את ההגדה.

הגה"צ ר' ראובן קרלנשטיין המשיל משל: פעם היה איש אחד עני בכסף ובדעת. יום אחד קנה כרטיס הגרלה והתנער. שכר מלמד והחל ללמוד תורה. מידי שנה, ביום שזכה בהגרלה, היה עורך מסיבה לרעיו ומכריו לציין את המפנה הגדול שחל בחייו. כעבור זמן ירד מנכסיו. אך למרות זאת המשיך לעשות מסיבה כמנהגו בכל שנה. כששאלוהו מה טעם יש להמשיך ולחגוג, הלא כבר אין סבה לכך. השיב האיש: "אמנם הכסף הלך, אבל התורה והדעת שרכשתי נשארו..." בית מקדש היה ואיננו, אבל החירות נשארה. הרי תורה יש לנו! לכן בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך ואפילו ללא פסח - עדין יש מקום לחגוג.

בספר 'ברכת חיים' מובא מעשה: ששאל ר' משה מקוברין את החסיד שלו ר' מרדכי: "האם יש לך כבר אתרוג לפסח?... כשתמה החסיד לפשר השאלה והסביר הרבי שכתוב בזוהר הקדוש שארבעת המינים משולים לאברים: הערבה דומה לשפתים, ההדס לעינים, הלולב לשדרה והאתרוג ללב. וכששאלו על האתרוג בפסח נתכוון לשאלה, האם כבר הכין את הלב לפסח, שהרי הכנה זו צריכה להיעשות בין סוכות ובין פסח.

אומר ה'זוהר' (שמות א יד): **"וַיִּמְרְרוּ"**

"וַתַּעַל הַצְּפָרְדֵּעַ"

העקב אכילס של המצרים במכת הצפרדע היתה מדת הכעס הגר"ח קניבסקי מתוך הגדה להרב יעקב חלופסקי

הם הוסיפו להכות ולהתנקם והיא הוסיפה להתזו נחילין נחילין עד כי: "וַתַּכֵּס אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם" (שמות ח ב) כך הוא בכל מקום שכוועסים. כי אם ישמעו חרפתם ולא ישיבו ישתקע הדבר לאט לאט, אבל כשמשיבים לכשנגדו הרי הוא מוסיף להשיב לעומתו כהנה וכהנה וכל מה שיוסיף להתנקם גם הלה יוסיף לעומתו ככל האפשר כמו במכת הצפרדעים במצרים. ועל כן הדעת נותנת שטוב ויפה לו, לא להיטפל עם זה שציערו ולעבור בשתיקה עד יעבר זעם. ■

"וַתַּעַל הַצְּפָרְדֵּעַ" (שמות ח ב). פירש רש"י ז"ל: 'צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים' וכן נאמר במדרש תנחומא (וארא סימן יד): 'שהיו המצרים מכין אותה ומתזת צפרדעים הרבה' כשראו המצרים המכים אותה כי עי"ז היא מוסיפה להתזו צפרדעים הרבה הלא הדעת נותנת שצריכים להפסיק מלהכותה כדי שלא להרבות השרצים הללו. אבל מה מדת הכעס אומרת? אדרבה. מכיון שמוסיפה להתזו כ"ש וכל שכן שצריכים להוסיף ולהתנקם בה ולהכותה ככל האפשר. וכל שהוסיפה להתזו הוסיפו לכעוס וחמתם בערה בהם וכך חוזר חלילה,

מעשי גדולים

מתנת שמים

בטחוננו של רבי מרדכי שרעבי זצ"ל עמד לו לספק צרכיו לחג בידי שמים עד לפתח ביתו. על פי 'ספורים מתוקים מדבש' לרב משה בן צבי

ולצאת מהבית בהשליכו את יהבו על ד' יתברך.

יצא הצדיק מפתח ביתו ומחשבות נקרו בראשו לאן יפנה בשעת זו? בפני מי יתנה את דאגת אשתו? הסס קמעא להיכן יפנה, ימינה או שמאלה? בינתים גשמי ברכה החלו יורדים ומרטיבים את בגדיו והמים שוטפים והולכים במרוצתם במורד הרחוב הסמוך. בעוד הצדיק חכך בדעתו לאיזה כיוון יפנה ראה אבן אחת שנעצרה בתוך שטף המים ועליה מונח שטר של עשר לירות, שטר הימים ההם. נטל מציאה כשרה זו שזומנה לו מן השמים, חזר על עקבותיו ונתן את הכסף לרבנית ששמחה על השטר כמוצאת שלל רב. בזריזות היא קנתה צרכי החג ועבדה בקדחתנות להכין הכל מבעוד יום. הברכה שרתה במעות שהספיקו לצרכי הבית לכל ימי החג. ■

רבי מרדכי שרעבי זצ"ל התרחק בכל מאדו מן המותרות והדומה להן. מלבושיו היו מתוקנים כדבעי, אך פשוטים ביותר. ביתו היה קטן ורוהט בצנעה מרובה. מאכלו היה מועט רק בכדי להחיות את נפשו. בתקופת הצנע (שנת 51) היו הרעב והמחסור בני בית קבועים אצל רבנו. פעמים רבות לא היה בבית מה לאכול. רבנו לא התרעם, אלא קבל באהבה את מצבו והסתפק במה שהבורא יתברך פסק לו לפרנסתו.

ערב הפסח כבר עברה שעת הצהרים ובביתו אין מאומה לכבוד החג, לא מצות לא ייז וכל שכן לא בשר ולא דגים. הרבנית נאנחה בקול בוכים: כיצד נעשה את הפסח כהלכתו? רבנו ראה את מצוקתה והחליט לסגור את ספרו

שו"ת חברותא

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה.

ברור ההלכה: 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'?

שמעון בן אנטיפרס.

האורח הגם שיאמר לו בעל הבית 'צא' וכי יתאכסן אדם בעל כרחו של בעל הבית.

דברי הלבוש

כתב הלבוש (או"ח סימן ק"ע סעיף ה'): הנכנס לבית חבירו, דרך המוסר הוא, שכל מה שיאמר לו חבירו בעל הבית יעשה, כי כל איש שורר בביתו. וכונתו; שאנו רואים שמדרך המוסר לכבד כל אדם להיות בביתו תחת שררתו. נמצא, שמקור החובה לעשות כל מה שאומר בעל הבית, הוא מהלכות דרך ארץ, בין ל'לבוש' ובין ל'לחם חמודות'.

פסק ההלכה

ב'שלחן ערוך' (סימן ק"ע סעיף ה') פסק: הנכנס לבית, כל מה שיאמר לו בעל הבית יעשה ופירש ב'משנה ברורה' (סקט"ז על פי התוס') היינו אפילו דבר שיש בו קצת גסות ושררה שלא היה עושה כן האורח משום ענוה, אף על פי כן יעשה. עוד הביא מה'שערי תשובה' בשם 'הברכי יוסף', שאם האורח נוהג איזה פרישות בדבר שעושה משום סרך איסור, אינו מחויב לשמוע לבעל הבית לעבור, אבל דבר שהוא פרישות בעלמא, טוב לגבר להסתיר מעשיו. וב'ביאור הלכה' (ד"ה הנכנס לבית) מביא לפרש כפירוש הב"ח; שכל שרות שיאמר לו בעל הבית שיעשה בתוך ביתו יעשה, חוץ מאם יאמר שישרת אותו ביציאה חוץ לבית, כגון לשלחו לשוק, אין צריך לשרתו בכך, כי אין כבודו לילך לשווקים.

בשו"ת 'שואל ומשיב' (מהדורא קמא ח"ג סימן קי"ז) ו'בשו"ת מהרש"ם' (חלק א' סימן רכ"ה) ו'בשערי תשובה' (שם) בשם 'הברכי יוסף', משמע: שמכריעים בפירוש הדין לעשות כדברי בעל הבית, 'חוץ מצא', כמסקנת המהרש"א, שכיון שאומר לו 'צא' אין לו כבר דין בעל הבית. ■

ומוסיף המהרש"א: ושמעתי דהכי פירשו, 'כל מה שיאמר לך בעל הבית, עשה', שהוא נקרא בכל דבר בעל הבית שלך, מה שאין כן, כשיאמר לך 'צא' אינו נקרא יותר בעל הבית שלך כלל, כיון שאמר לך 'צא'.

עוד כתב המהרש"א: שבספר מוגה מחקו 'חוץ מצא' מפני שאין ענינו לכאן וכן הוא במאירי שכתב: ואין גורסין 'חוץ מצא', אלא שבקצת ספרים נמצא כן ודרך הגהת ליצינים נשתבשו בה הספרים.

מקור הדין

במסכת 'דרך ארץ רבה' (בתחילת פרק ו) שנינו: 'הנכנס לבית, כל מה שיגזור עליו בעל הבית יעשה. ומעשה בשמעון בן אנטיפרס, שהיו אורחין נכנסין אצלו וגזר עליהן שיאכלו וישתו והיו נודדין בתורה שלא יאכלו ולא ישתו ואחר כך היו אוכלין ושותין, בשעת פטירתן, היה מלקה אותן' ועיי"ש המשך המעשה והביאו הטור (או"ח סימן ק"ע).

והקשה 'הלחם חמודות' (על הרא"ש חולין פ"ח אות צ"ב) דמגלן הא; 'כל מה שיאמר לך בעל הבית, עשה', שהרי ממעשה דרבי שמעון לא שמענו, אלא שהלקו אותם על שעברו על נדרם? ותיריך, דמכיון שיכול לבוא לידי מלקות אם יסרב, שאם יפציר בו בעל הבית, אפשר שידור ואף על פי כן יאכל וכמעשה שהיה, הלכך למדו דרך ארץ שלא יסרב כלל, אלא כל שיגזור עליו יעשה ואז לא יבוא לכלל מה שבאו אותם האנשים שלקו על ידי רבי

מערכת 'חברותא' מיוחד ל'גנזי המלך'

פסחים דף פ"ו ע"ב

שאלה: לקראת חול המועד שהוא זמן שמנוצל לבקורים אצל קרובים וידידים, רצוני לברר: את ההלכה ש'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'?

תשובה: בדף פו: מסופר על רב הונא בריה דרב נתן שנודמן אצל רב נחמן בר יצחק וציוו עליו לישב על המטה שהוא מקום היסב לחשובים וישב ובאר הטעם שלא סרב כדרך הנימוס משום ש'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'.

פירוש הב"ח

ופירש 'המגן אברהם' (סימן ק"ע סק"י) בשם הב"ח; שכונת 'חוץ מצא', כגון אם אומר לו בעל הבית שילך בשוק לעשות לו איזה עסק, אין צריך לשמוע בקולו, כי אין כבודו לילך לשווקים שאינו מכיר בהן.

פירוש 'המטה משה'

ובשם 'המטה משה' הביא לפרש; שאם אמר לו בעל הבית לצאת מן האכסניא שלו, לא יצא עד שיוציא בעל הבית את כליו לחוץ (וכדאיאת בערכין ט"ז ע"ב) ולזה הסכים 'המגן אברהם'.

המהרש"א חולק על המג"א

והמהרש"א כתב כאן: ואינו נראה לפרש 'חוץ מצא' כמשמעו, שלא יצא

שיר השירים

"אני ישנה ולפי ער קול דודי
דופק פתחי לי אחתי.."

עדיף לעשות תשובה מרצון ולא שנאלץ
להגיע לכך חלילה בדרך הקשה...

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

ומנהיג את הנשמה.

"שמאלו פחת לראשי וימינו תחבקני"
(שיר השירים ב ו)

"לִסְסָתִי בְּרֻכְבֵּי פְרָעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי"
(שיר השירים א ט)

וכן: "אָקוּמָה נָא וְאֶסֹבְבָה בְּעִיר
בְּשֹׁנָיִם וּבְרַחֲבוֹת אֲבַקְשָׁה אֶת שְׂאֵהֲבָה
נִפְשִׁי", כלומר, אם הוא מתפלל להקב"ה
שיעשיר אותו עושר רב מדי כדי שתהיה
לו הרחבת הרעת ויוכל להסתובב
ברחובות ולהנות מן החיים, אזי "בְּקִשְׁתִּיו
וְלֹא מִצְּאֵתִיו".

אבל: "כִּמְעֻט שְׁעֲבַרְתִּי מֵהֵם", עזובתי
את תאוות העולם הזה והתחלתי לבקש
מהקב"ה על הנשמה, אז "מִצְּאֵתִי אֶת
שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי", את זה הקב"ה בודאי
יתן.

וזה מה שאומרים חז"ל (ברכות לג:):
'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים'.
הפירוש הפשוט הוא שעל הכל אתה
יכול לבקש, חוץ מיראת שמים. אבל
הרבי מקוצק היה אומר: 'הכל בידי
שמים' - להחליט אם לתת, או לא
לתת לך, חוץ מ'יראת שמים' -
שאם אתה מבקש יראת שמים,
בודאי שיתנו לך.

ימין - מידת הרחמים ושמאל - מידת
הדין.

וכן סדר האותיות מתחילה לסוף; - א',
ב', ג', ד' וכו' - מרמז על רחמים. ואילו
סדר האותיות מן הסוף להתחלה - ת',
ש', ר', ק' וכו' - זה דין.

"שמאלו פחת לראשי"

ר"ת: תש"ר, שאלו
האותיות מהסוף
להתחלה. וכן

"ש מ א ל"

ו ש נ י ה ם
מ ס מ ל י ם

את מידת

ה ד י ן .

ואעפ"כ

"שמאלו

ת ח ת

ל ר א ש י ,

כאשר נופלים

ומידת הדין

מתוחה, הקב"ה

שם את ידו. כדי למנוע נפילה חזקה מדי.
(גבעת שאול')

"על משכבי פלילות בקשתי את
שְׂאֵהֲבָה נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצְּאֵתִיו"
(שיר השירים ג א)

על דרך הפשט מפרש רש"י: "דְּמִיתֶיךָ
רַעֲיָתִי" - מלשון דממה. 'שיתקתיך
מצעקתך'.

אומר הקב"ה: כאשר בני ישראל עמדו
וצעקו על הים נאמר: "ד' יִלְחֶם לְכֶם
וְאַתֶּם תַּחַרְשׁוּן" (שמות יד יד), אמר להם
הקב"ה להיות בשקט ובדממה.

אבל היו דרשנים שפירשו על דרך
דרוש: נאמר בשירת הים: "סוּס וְרֻכְבּוֹ
רָמָה בָּיָם" (שמות טו א), מה הסוס אשם?
אלא הוא סייע לדבר עבירה ולכן גם לו
מגיע עונש, לכן ניער הקב"ה את הרוכב
יחד עם הסוס. ועל כך אומר הפסוק:
"לִסְסָתִי בְּרֻכְבֵּי פְרָעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי",
האשה דומה לסוס בים סוף אשר נענש
עם רוכבו.

במה דברים אמורים? אם הסוסים
שסייעו לדבר עבירה הגיע להם עונש,
הרי שמנגד - מי שמסייע לדבר מצוה
מגיע לו שכר. ולכן אם אשה המסייעת
לבעלה ללמוד תורה ושולחת את ילדיה
ל'חדר' שואלת את עצמה איזו זכות יש
לה, כיצד היא תקבל שכר, הרי היא לא
לומדת תורה? התשובה שעונים לה:
את תקבלי שכר על סיוע למצוה, כמו
שהסוסים קבלו עונש על סיוע לעבירה.
לכן מרים הנביאה בשירתה הזכירה דוקא
את הפסוק: "... שִׁירוּ לַד' כִּי גָאָה גָאָה סוּס
וְרֻכְבּוֹ רָמָה בָּיָם" (שמות טו כא).

"אני ישנה ולפי ער קול
דודי דופק פתחי לי אחתי.."
(שיר השירים ב-ז)

אומרת הגמרא (סנהדרין צז:): 'ד'
אליעזר אומר: "אם ישראל עושין
תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין.
אמר ליה רבי יהושע: "אם אין עושין
תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד
להן מלך שגזרותיו קשות כהמון"

בודאי שעדיף לעשות תשובה מרצון
ולא שניאלץ להגיע לכך בדרך הקשה...
מפרש הרמב"ן: "אם תִּעֲרֹו וְאִם
תִּעֲוֹרְרוּ אֶת הָאֱהָבָה עַד שֶׁתִּחַפְּזֶנָּה" (שיר
השירים ב ז), עד שתתקיים עדות בחפץ,
למשל לקבל על עצמו לשמור איזה דבר
ואז ההתעוררות תביא לו תועלת וברגע
קטן יכולים לפעול רבות. זו מעלתה של
תשובה מרצון. אבל אם זה מלך קשה
כהמן - קשה יותר לחזור בתשובה. אז
כבר צריכים לעשות מאמצים גדולים. ■

רבי מנדל מרימנוב היה אומר (מובא
בהגדה 'באהלי צדיקים' מאת הרב ולך):
"על משכבי פלילות בקשתי את שְׂאֵהֲבָה
נִפְשִׁי", אם האדם מתפלל להקב"ה ורוצה
שתהיה לו מטה נוחה לישון עליה, אזי
"בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצְּאֵתִיו", כלומר תבקש
ולא תקבל.

מפרש ה'קהלת משה': המצרים רצו
לברוח, אך אז הפך הסוס להיות המנהיג
והוא הכניס בכח את רוכבו למים. הקב"ה
בא בטענה לישראל: נתתי לכם גוף
(=סוס) ונשמה (=הרוכב), אך אתם כמו
"סְסָתִי בְּרֻכְבֵּי פְרָעָה", במקום שנשמה
תשלוט ותנהיג את הגוף, הגוף שולט

"וַיֵּרָא כְבוֹד ד' אֶל כָּל הָעָם"

ללמוד ממשה ואהרן ליחס את הכבוד והחשיבות לזולתו ואת אי ההצלחה רק לעצמו. הרצאתו של הרב אמנון יצחק לפרשת 'שמיני'

הרמב"ן מפרש ואומר: 'והנכון בעיני, **"שְׁלַח נָא בְיַד כָּל אִשָּׁר תִּשְׁלַח"**, כי אין אדם בעולם שלא יהיה הגון יותר ממני לשליחות. והסבה למשה בכל הסרבנות הזאת ענותו הגדולה **"מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה"**, שלא היה מוצא את לבו להתגדל ולדבר אל המלך ושיתפאר לאמר ה' שלחני, ולא על ישראל

להוציאם ממצרים ולהיות עליהם מלך'. הקב"ה מפציר בו שבעה ימים בסנה. כמה שכנועים צריך לדבר הרי אפשר לסגור את זה בשני משפטים? אבל אחרי שבוע ימים, עוד אומר לו משה: **"שְׁלַח נָא בְיַד תִּשְׁלַח"**. מי שאתה רוצה יותר מתאים ממני. אני לא חושב שאני מתאים יש לי חסרונות, אני **"כְּבֹד פֶּה וְכֹבֵד לְשׁוֹן"** (שמות ד י) אחי יותר מוכשר ממני, יותר גדול, כל מיני טענות. משה רבינו לא רואה את עצמו ראוי לקחת את השליחות הזאת הוא רואה כל הזמן רק את הפחיתות שלו, את חסרונותיו, כמה הוא צריך לתקן עצמו ולא רואה שום דבר מכל המעלות שציינו כל חכמי ישראל שהיו לו למשה על פי הפסוקים.

אבל אם רגע נחשוב, למעשה זה הגיוני. אדם צריך לראות רק את הפחיתות שלו ולא את המעלות. משל למה הדבר דומה? אדם נפצע באצבעו ודמו זב בשטף, מה הוא עושה באותו רגע? כל עשתונותיו על

אהרן היה צריך להאשים: ישראל דחפו אותי לעשות את העגל, אני הרי התחמקתי מהם וניסיתי לדחות אותם עד שתדר מן ההר.

כל אחד היה צריך להאשים את השני, אבל פה לא היה כך. כשלא שרתה שכינה במעשה ידיהם, כל אחד תלה את הכשלון בעצמו.

אהרן התבייש ואמר שהאשמה תלויה בו, כי עון העגל שהוא העמיד, מקטרג עדין עליו, כי הקב"ה כועס עליו ורק בשבילו לא ירדה שכינה.

בני ישראל נכלמים ואומרים למשה רבינו שהאשמה תלויה בהם, מפני מעשה העגל.

ואילו משה רבינו אומר שאין השכינה יורדת, משום שזו זכות רק של אהרן ואין כדאי יותר מאהרן שתדר שכינה.

כל אחד מייחס את הכבוד והחשיבות לזולתו ואת אי ההצלחה הוא תולה בעצמו.

זו המידה שחסרה לנו, לתלות את הקולר בעצמנו ואת הזכות בשני.

משה לעומת ירבעם

מה ההבדל בין משה רבינו לבין ירבעם בן נבט? בעל 'מדרגת האדם' מסביר: במה זכה משה להצליח ולהגיע למרום המרומים? ומדוע ירבעם ירד כל כך, עד שנעשה לסמל האיום של החטא הנורא ולמחטיא הרבים?

מצינו שעל משה רבינו מעידה התורה שהיה **"עֲנִיּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה"** (במדבר יב ג). כשציוה אותו הקב"ה ללכת ולגאול את עמ"י אז הוא לא אמר כמו ה'מנהיגים' של היום: אני אביא בטחון, אני אביא שלום, הוא אמר: **"שְׁלַח נָא בְיַד תִּשְׁלַח"**. (שמות ד יג) כל מי שתקח, אפילו מהשוק הוא יותר ראוי ממני להנהיג את עם ישראל.

"וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיִּכְרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ד' אֶל כָּל הָעָם" (ויק' ט כג). 'כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה עומד אהרן ומצטער אמר: 'יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל'. אמר אהרן למשה: 'משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי? ולא ירדה שכינה לישראל', מיד נכנס משה עימו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל' (ספרא פר' שמיני)

שבעת ימי המילואים, משה רבינו מעמיד את האהל, מקריב, מפרק את האהל ולא יורדת שכינה. שבוע ימים כולם מסתכלים: עם ישראל מסתכל איך משה טורח ושום דבר לא קורה, לא שורה באהל מועד שכינה. היו ישראל נכלמים ואומרים: משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל ולא יורדת שכינה? אמר להם משה: **"זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ד' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ד'"**. אם תעשו כל מה שציוה ה' עליכם ביחד בלב אחד אז; **"וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ד'"**. והוא מוסיף ואומר להם: אהרן אחי כדאי וחשוב יותר ממני, שע"י קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בכם. אחרי שמשה רבינו מבטיח שאהרן יותר כדאי ממנו כדי שתשרה שכינה בישראל, נכנס אהרן ביום השמיני ולא יורדת שכינה. מה אומר אהרן? הוא אומר: **"כִּךְ עֲשֵׂה לִי מֹשֶׁה אַחִי, שִׁנְכַּנְסֵתִי וְנִתְבַּיֵּשֵׁתִי"**. נכנס עמו משה **"וּבִקְשׁוּ רַחֲמִים וְאֵז יֵרְדֶה שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל"**.

מה אנחנו היינו עושים במצב כזה?

העם היה צריך להאשים את משה ואהרן על אי הורדת שכינה. משה היה צריך להאשים את אהרן, אתה רואה עוון העגל עדין מקטרג בגללך.

"וַיֵּרָא כְבוֹד ד' אֶל כָּל הָעָם"

»»» המשך מעמ' 9

האצבע. איך עוצרים את שטף הדם, איך גורמים שהקרע יתאחה, איך להסיר את הזוהם. לא תמצאו אחד שאצבעו נחתכה קשה והוא אומר: "לא נורא, תראה איזה תשע אצבעות שלמות, יש לי". "איזה רגלים חזקות, איזה ברכים יציבות, איזו תסרוקת". מי מדבר כך בשעה שיש לו בעיה חמורה כזו באצבע?

אנשים מדברים אתנו על החסרונות שלנו ואילו אנו עונים ומסבירים את המעלות שלנו. "אתה יודע מה עשיתי?", "אתה יודע מה אני אמרתי?", "אני אמרתי לו את זה, אני שכנעתי אותו, אל תאמין לו, זה הכל אני". הכל זה אני ואני ורק אני "אני ואפסי עוד" (ישעיה מז ח). אין חוץ ממני. שתי מעלות היו למשה רבינו הרגשת הפחיתות וגדלות הזולת שאפילו פשוט שבשוק יותר ראוי ממנו. זה הביא אותו לאמירה: "שֶׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח". ובכל הוויתו של משה חשב שאחרים מוכשרים יותר ממנו להשפיע ולהנהיג. כשיש שרש כזה של הרגשה, של תביעת החסרון, צמאון לתקון ותביעה מתמדת עצמית, זוכה האדם להיות במדרגת זוכה ומזכה את אחרים.

אבל צריך להרגיש את חסרונו שלו ומעלתו של חברו. אדם צריך להיות פחות בעיני עצמו וזולתו חשוב ממנו, כיון שהוא צריך להירתם כל ימיו בעבור זולתו, על חשבון עצמו, אחרת הוא לא יכול לזכות את הרבים, כי הוא דואג רק לעצמו. אדם המחשיב עצמו לא מחשיב זולתו וממילא לא יתרום חייו, או ממונו בשביל זולתו, אלא לעצמו.

לירבעם, לא היתה הכרת הפחיתות העצמית. את השרש הזה הוא עקר והרס מתוך נפשו. כל מאמציו היו להתרברבות ולהתרוממות שכל רואיו לא ידעו ח"ו שהוא פחות מזולתו. כמו שמצינו שהוא מנע את ישראל מלעלות לרגל כדי שלא יאמרו 'הא עבדא והא מלכא' (ילקוט שמעוני מלכים א פרק יב-רמז קצט), כיון שנתנה ישיבה בעזרה רק למלכי בית דוד ורבעם יושב בעזרה ומלכי ישראל לא יכולים לישוב בעזרה, אז מלך יהודה ישב והוא יצטרך לעמוד לידו ומי שעומד ליד היושב נראה כעבד שלו ומה יגידו כל הרואים, 'הא עבדא והא מלכא'? מה עשה העמיד עגלים ואמר לבני ישראל

לא לעלות לירושלים כיון ש"אלה אלהיך ישראל" (שמות לב ד). רק "אני ואפסי עוד". הוא הגיע לדרגת חוטא ומחטיא את הרבים, שאין דרגה שפלה מזאת, זהו הקצה הרע ביותר שיכול להגיע אליו יהודי.

מי היה ירבעם בן נבט? אחד מגדולי ישראל שכל גדולי דורו היו כאזובי קיר לידו. הוא שהוכיח את שלמה המלך בלב חם ומורתח: 'דוד אביך פרץ פרצות בחומה לעולי רגלים כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה?' (סנהדרין קא:) אתה שלמה המלך סוגר ושם שומרים בשביל שכל הנכנס יתן מס לבת פרעה? אחרי התוכחה הזאת לשלמה, בא הנביא ואמר לו שהוא זוכה להיות מלך על ישראל ועשרה שבטים מישראל יהיו כפופים לו, אך זה לא החזיק יותר מכמה חדשים הגאווה גברה על הכל.

משה רבנו סמל הענוה זכה וזיכה את הרבים. וירבעם בן נבט סמל הגאווה חטא והחטיא את הרבים. לפעמים אנחנו מוכיחים אחד את השני באמת. אבל כשנצטרך לעמוד במבחנם של דברים שהוכחנו את האחרים, יכול להיות ח"ו שיתברר שמקננת בנו מידתו של ירבעם בן נבט.

'אין אדם נוגע במוכן לחבירו'

לירבעם היתה מן הסתם "הצדקה". היה לו פתח קשה לטעות ולערער, שמא מניעת הכבוד ממנו וההתכופות שלו לפני רחבעם, תקרר את השפעתו הרוחנית של העם. "לכבוד שמים הוא עושה"?!. שהרי אח"כ לא יסורו למשמעתו כי הוא יתדמה בעיני הרואים כעבד 'הא עבדא' והרי הוא יכול להשפיע רוחנית על העם. כך היה ירבעם מפתה ומשכנע את עצמו, שגדלותו המובלטת נחוצה דוקא לטובת הרוחניות של העם. לבסוף החטיא הרבים, העמיד עגלים בדרך ובבית א-ל ולא חש שאפילו השפעה רוחנית אינה תלויה באדם עצמו ובגדלותו אלא ברשותו של השי"ת ואין האדם, אלא כלי שרת לקב"ה. אתה רוצה להיות משרת ד' וכלי שרת של ד'? - דע; 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא' (יומא לח:); יש אנשים כשיוצאים

להשיג משהו דורכים ודורסים את השני כדי להספיק להגיע לפניו. אומרים עליו דברים רעים, כדי שלא יתנו לו והם יזכו לברם. מצדיקים הכל, כדי להשיג את כל מה שהם רוצים, אבל כאמור: 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו'. וכן (סוטה ב:): 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני' הכל גזור, אז מה אתה רץ ולאן? אם זה שלך לא יעזור לאחרים ואתה תגיע לזה. כי כך נגזר בשמים. כשאדם מזדרז, יש מישהו שעומד בצד וצוחק עליו - הגזירה עומדת בצד וצוחקת על הזרז, למה הוא מזדרז שלא על פי תורה. ואם תלך לאט, האם לא תקבל ותשיג מה שנגזר? אנחנו מאמינים שהפרנסה נגזרת בראש השנה, אז בין אם תרוץ, או לא, אתה תקבל מה שמגיע לך, במקום שתרופץ אחריה, תן לה לרוץ אחריך. יש דבר שהקב"ה מחליט שיגיע אליך ולא יגיע? אלא אתה מראה, שאין לך בטחון, אין לך אמונה מספיק ולכן אתה דוחף.

ירבעם בן נבט זכה להיות מלך על עשרה שבטים ורחבעם על שנים. מה כאב לו? הוא לא ראה את ה-10 השבטים, הוא ראה רק את רחבעם עומד והוא יושב. 'הא עבדא והא מלכא'. משהו דומה לכבוד המדומה שבקש המן, לא יאומן. לעומת זאת משה רבינו, שהיה עניו ואמר: "שֶׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח", אחד מהשוק יותר טוב ממני, לא אמירה מהשפה ולחוץ, אלא כך הוא חי, זכה להיות הגדול שבגדולים המרומם שבמרוממים.

בואו נראה את הבחינה של אהרן הכהן: היולו את כל האמתלות האפשריות, כל ההצדקות הנכונות במעשה הזה של העגל. הכל הוא עשה בתחבולה למנוע מישראל עבירה והוא התכוון לדחות בעוד שעות אחדות עד למחרת את מעשה העגל ובינתיים בזמן הזה משה יספיק לרדת. אבל כל זה לא הועיל להשקיט את רגשי האשמה אצלו על שנמנע מלהוכיח כראוי בתוכחה נמרצת את בני ישראל על מעשה העגל. להוכיח אותם כמו בן חור. התביעה הזאת חילחלה אצל אהרן הכהן עד יסוד נפשו, הדירה את מנוחתו בגישתו לעבוד בקדש וצורת העגל היתה מצטיירת לפניו כמערכת בכפרותיו את קרבנות ישראל. וחטאתו נגדו תמיד, בזה היתה רוממותו של אהרן הכהן שהיה סמל השלום והאהבה על ישראל והעולם. ■

"וַיֵּרָא כְבוֹד ד' אֶל כָּל הָעָם"

»»» המשך מעמ' 9

האצבע. איך עוצרים את שטף הדם, איך גורמים שהקרע יתאחה, איך להסיר את הזהום. לא תמצאו אחד שאצבעו נחתכה קשה והוא אומר: "לא נורא, תראה איזה תשע אצבעות שלמות, יש לי". "איזה רגלים חזקות, איזה ברכים יציבות, איזו תסרוקת". מי מדבר כך בשעה שיש לו בעיה חמורה כזו באצבע?

אנשים מדברים אתנו על החסרונות שלנו ואילו אנו עונים ומסבירים את המעלות שלנו. "אתה יודע מה עשיתי?", "אתה יודע מה אני אמרתי?", "אני אמרתי לו את זה, אני שכנעתי אותו, אל תאמין לו, זה הכל אני". הכל זה אני ואני ורק אני "אני ואפסי עוד" (ישעיה מז ח). אין חוץ ממני. שתי מעלות היו למשה רבינו הרגשת הפחיתות וגדלות הזולת שאפילו פשוט שבשוק יותר ראוי ממנו. זה הביא אותו לאמירה: "שֶׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח". ובכל הוויתו של משה חשב שאחרים מוכשרים יותר ממנו להשפיע ולהנהיג. כשיש שרש כזה של הרגשה, של תביעת החסרון, צמאון לתקון ותביעה מתמדת עצמית, זוכה האדם להיות במדרגת זוכה ומזכה את אחרים.

אבל צריך להרגיש את חסרונו שלו ומעלתו של חברו. אדם צריך להיות פחות בעיני עצמו וזולתו חשוב ממנו, כיון שהוא צריך להירתם כל ימיו בעבור זולתו, על חשבון עצמו, אחרת הוא לא יכול לזכות את הרבים, כי הוא דואג רק לעצמו. אדם המחשיב עצמו לא מחשיב זולתו וממילא לא יתרום חייו, או ממונו בשביל זולתו, אלא לעצמו.

לירבעם, לא היתה הכרת הפחיתות העצמית. את השרש הזה הוא עקר והרס מתוך נפשו. כל מאמציו היו להתרברבות ולהתרוממות שכל רואיו לא ידעו ח"ו שהוא פחות מזולתו. כמו שמצינו שהוא מנע את ישראל מלעלות לרגל כדי שלא יאמרו 'הא עבדא והא מלכא' (ילקוט שמעוני מלכים א פרק יב-רמז קצט), כיון שנתנה ישיבה בעזרה רק למלכי בית דוד ורבעם יושב בעזרה ומלכי ישראל לא יכולים לישוב בעזרה, אז מלך יהודה ישב והוא יצטרך לעמוד לידו ומי שעומד ליד היושב נראה כעבד שלו ומה יגידו כל הרואים, 'הא עבדא והא מלכא'? מה עשה העמיד עגלים ואמר לבני ישראל

לא לעלות לירושלים כיון ש"אלה אלהיך ישראל" (שמות לב ד). רק "אני ואפסי עוד". הוא הגיע לדרגת חוטא ומחטיא את הרבים, שאין דרגה שפלה מזאת, זהו הקצה הרע ביותר שיכול להגיע אליו יהודי.

מי היה ירבעם בן נבט? אחד מגדולי ישראל שכל גדולי דורו היו כאזובי קיר לידו. הוא שהוכיח את שלמה המלך בלב חם ומורתח: 'דוד אביך פרץ פרצות בחומה לעולי רגלים כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לבת פרעה?' (סנהדרין קא:) אתה שלמה המלך סוגר ושם שומרים בשביל שכל הנכנס יתן מס לבת פרעה? אחרי התוכחה הזאת לשלמה, בא הנביא ואמר לו שהוא זוכה להיות מלך על ישראל ועשרה שבטים מישראל יהיו כפופים לו, אך זה לא החזיק יותר מכמה חדשים הגאווה גברה על הכל.

משה רבנו סמל הענוה זכה וזיכה את הרבים. וירבעם בן נבט סמל הגאווה חטא והחטיא את הרבים. לפעמים אנחנו מוכיחים אחד את השני באמת. אבל כשנצטרך לעמוד במבחנם של דברים שהוכחנו את האחרים, יכול להיות ח"ו שיתברר שמקננת בנו מידתו של ירבעם בן נבט.

'אין אדם נוגע במוכן לחבירו'

לירבעם היתה מן הסתם "הצדקה". היה לו פתח קשה לטעות ולערער, שמא מניעת הכבוד ממנו וההתכופות שלו לפני רחבעם, תקרר את השפעתו הרוחנית של העם. "לכבוד שמים הוא עושה"?!. שהרי אח"כ לא יסורו למשמעתו כי הוא יתדמה בעיני הרואים כעבד 'הא עבדא' והרי הוא יכול להשפיע רוחנית על העם. כך היה ירבעם מפתה ומשכנע את עצמו, שגדלותו המובלטת נחוצה דוקא לטובת הרוחניות של העם. לבסוף החטיא הרבים, העמיד עגלים בדרך ובבית א-ל ולא חש שאפילו השפעה רוחנית אינה תלויה באדם עצמו ובגדלותו אלא ברשותו של השי"ת ואין האדם, אלא כלי שרת לקב"ה. אתה רוצה להיות משרת ד' וכלי שרת של ד'? - דע; 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא' (יומא לח:); יש אנשים כשיוצאים

להשיג משהו דורכים ודורסים את השני כדי להספיק להגיע לפניו. אומרים עליו דברים רעים, כדי שלא יתנו לו והם יזכו לברם. מצדיקים הכל, כדי להשיג את כל מה שהם רוצים, אבל כאמור: 'אין אדם נוגע במוכן לחבירו'. וכן (סוטה ב:): 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני' הכל גזור, אז מה אתה רץ ולאן? אם זה שלך לא יעזור לאחרים ואתה תגיע לזה. כי כך נגזר בשמים. כשאדם מזדרז, יש מישהו שעומד בצד וצוחק עליו - הגזירה עומדת בצד וצוחקת על הזרז, למה הוא מזדרז שלא על פי תורה. ואם תלך לאט, האם לא תקבל ותשיג מה שנגזר? אנחנו מאמינים שהפרנסה נגזרת בראש השנה, אז בין אם תרוץ, או לא, אתה תקבל מה שמגיע לך, במקום שתרופץ אחריה, תן לה לרוץ אחריך. יש דבר שהקב"ה מחליט שיגיע אליך ולא יגיע? אלא אתה מראה, שאין לך בטחון, אין לך אמונה מספיק ולכן אתה דוחף.

ירבעם בן נבט זכה להיות מלך על עשרה שבטים ורחבעם על שנים. מה כאב לו? הוא לא ראה את ה-10 השבטים, הוא ראה רק את רחבעם עומד והוא יושב. 'הא עבדא והא מלכא'. משהו דומה לכבוד המדומה שבקש המן, לא יאומן. לעומת זאת משה רבינו, שהיה עניו ואמר: "שֶׁלַח נָא בְיָד תְּשַׁלַּח", אחד מהשוק יותר טוב ממני, לא אמירה מהשפה ולחוץ, אלא כך הוא חי, זכה להיות הגדול שבגדולים המרומם שבמרוממים.

בואו נראה את הבחינה של אהרן הכהן: היולו את כל האמתלות האפשריות, כל ההצדקות הנכונות במעשה הזה של העגל. הכל הוא עשה בתחבולה למנוע מישראל עבירה והוא התכוון לדחות בעוד שעות אחדות עד למחרת את מעשה העגל ובינתיים בזמן הזה משה יספיק לרדת. אבל כל זה לא הועיל להשקיט את רגשי האשמה אצלו על שנמנע מלהוכיח כראוי בתוכחה נמרצת את בני ישראל על מעשה העגל. להוכיח אותם כמו בן חור. התביעה הזאת חילחלה אצל אהרן הכהן עד יסוד נפשו, הדירה את מנוחתו בגישתו לעבוד בקדש וצורת העגל היתה מצטיירת לפניו כמערכת בכפרותיו את קרבנות ישראל. וחטאתו נגדו תמיד, בזה היתה רוממותו של אהרן הכהן שהיה סמל השלום והאהבה על ישראל והעולם. ■

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

בתחילת ספר ויקרא נאמר: **וַיִּקְרָא.. מִשֶׁה וַיְדַבֵּר ד' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר** (ויקרא א א) למה כתוב גם **וַיְדַבֵּר** (=לשון קשה) וגם **לְאֹמֶר** (=לשון רכה)?

אומר רש"י: **לְאֹמֶר - צא ואמור להם דברי כבושים; בשבילכם הוא נדבר עמי.. שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים, מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר (דברים ב', ט"ז-י"ז): **וַיְהִי כַאֲשֶׁר תָּמוּ כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה לְמוֹת.. וַיְדַבֵּר.. אֵלַי לְאֹמֶר - אלי היה הדבור.****

ד' מדבר אל הנביא בזכות העם. אומר ד': לך אמור להם שזה בזכותם. אבל מה קורה אם חלילה העם חוטא? ד' לוקח את הגדולים, כדי לכפר על העם.

וזהו שנאמר: **וַיְדַבֵּר ד' אֵלָיו - דבור'** הוא לשון קשה, **דכל דבור לשון קשה** (מכות יא).

כלומר; אם יש חטאים, ד' לוקח את הנביא. **מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר - אמירה'** היא לשון רכה, דברים רכים אל העם. בפרשתנו אומר משה לאהרן: **הוא אֲשֶׁר דָּבַר ד' לְאֹמֶר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ - דבר בלשון קשה, שהנביא ימות.**

כשמנחמים אדם אומרים לו: **המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.** מה ענין ציון וירושלים?

אומר הענף יוסף במסכת ברכות: אנשים סוברים שעבודת ד' אצל כולם זהה. הלא כולם מניחים תפילין, כולם שומרים שבת וכד'. אך האמת אינה כזאת, כי עבודת ד' של כל אחד ואחד הינה ייחודית רק לו ולא היתה כמותה מאז בריאת עולם. כל אדם נולד בזמן מסוים ובתנאים מסוימים והוא נתון להשפעות סביבתיות ואין לך אחד שתנאיו דומים לשל חברו.

תפקידו של כל אחד ואחד לשבץ את היהלום הפרטי והמיוחד שלו בכתר של מלך מלכי המלכים וזה הדבר המיוחד את עבודת ד' של כל אחד ואחד מישראל. נמצא אפוא שאם מישהו לא מבצע כראוי את העבודה שיועדה לו, הרי שאף אחד אחר לא יכול להשלימה, איש מלבדו לא יוכל לשבץ את היהלום הזה במקומו. ממילא אם אדם נפטר ולא השלים את עבודתו, עבודה זו חסרה ורק הנפטר בעצמו יכול להשלים אותה.

ואימתי ישלים אותה? ב'תחית המתים'. לכן כשבאים לנחם, אומרים: **המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.** ב'תחית המתים' כשתבנה ציון וירושלים, אז יקום הנפטר ויוכל להשלים את עבודת ד' שלו ולשבץ את היהלום שלו בכתר של ד'.

פעם פנה 'החפץ חיים' לשני תלמידים בישיבתו וסיפר להם שהיום התגלה לו סוד גדול ויוכל לגלותו להם רק לפנות בקר.

בשעה היעודה הגיעו שני התלמידים אל 'החפץ חיים'. 'החפץ חיים' יצא מחדרו והחל לומר את ברכות השחר. כשהגיע לברכה **א-לקי. נשמה שנתת בי טהורה היא.. אתה עתיד לטלה ממני. ולהחזירה בי לעתיד לבוא'** פנה אליהם ואמר: לעתיד לבוא ד' יחזיר לנו את אותה הנשמה, לא תהיה נשמה אחרת, לא נשמה חדשה ולא משופצת. את אותה נשמה שתינטל ממנו בבוא יומו, הוא יקבל בחזרה לעתיד לבוא - כמות שהיא! לכן יש להזהר מאד שלא לפגום בה... זה היה ה"סוד" שהתגלה ל'חפץ חיים'...

"אֲשֶׁר דָּבַר ד' לְאֹמֶר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ.." (דברים י ג)

בדברים שנשא הרב שמואל בירנבוים, ראש ישיבת 'מיר' באמריקה, בכלל 'בית הלל' בבני ברק, שאל על הפסוק: **"הוא אֲשֶׁר דָּבַר ד' לְאֹמֶר בְּקִרְבֵי אֶקְדָּשׁ"**, משה רבנו אומר לאהרן, חשבתי שיתקדש בי ובך.

האם משה רבנו חשב שהתקדשות המשכן תהיה על ידי זה שהוא או אהרן, הכהן הגדול, ימותו ביום התקדשות המשכן?

אומרת הגמרא (כתובות ה'): **'דרש בר קפרא: גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ - כתיב: "אף ד'י יסדה ארץ וימיני טפחה שמים" (ישעיהו מח יג) ואילו במעשה ידיהם של צדיקים - כתיב: "מכון לשבתך פֵּעֶלֶת ד' מקדש ד' פוננו יד'ה" (שמות טו יז).**

מה ענין פסוקים אלו, למעשי הצדיקים?

אומר רש"י (כתובות ה.): **'מקדש -**

מעשה ידי צדיקים הוא.

אומר הרב בירנבוים: ד' אמר למשה שהוא רוצה תרומה לבנות את המשכן והוסיף ואמר שהוא מבקש את נדבת הלב. נתאר לעצמנו: באים לאדם ואומרים לו: "תן תרומה למשכן" והוא עונה: "בבקשה, קח עשרת אלפים שקל"! האם אתה נותן זאת בלב שלם? "תראה", יאמר הנדבן, "זה סכום לא קטן, אמנם אני נותן אותו בחפץ לב, אבל בכל זאת, לא כל כך קל לי להפרד מסכום כזה..."

האדם שנתן בלב שלם, הריהו התגבר על עצמו לגמרי. זה נקרא **במעשה ידיהם של צדיקים**. המקדש בנוי ממה שהצדיקים התגברו על עצמם. כל כך הרבה חכמה יש בכריאה, כגון הפירות המתוקים שיוצאים מן העץ. האם מישהו ניסה לטעום מן העץ עצמו? והנה, ממנו יוצאים פירות מתוקים... וכן האדמה, למי יערב טעם רגבי האדמה? ואתה אדמה מוציאה כל כך הרבה ירקות ותבואה... ומי יכול לתאר את גודל חכמת הבריאה בגרמי השמים... והנה כל זה רק יד אחת (**ידי יסדה ארץ**). אך לכל אלו אין בחירה. כולם "רובוטים". כל אחד עושה את מה שנגזר עליו. כך ד' גזר וכך יהיה. לעומת זאת, **מעשה ידיהם של צדיקים**, המבוססים על שבירת הרצונות של האדם - זאת חכמה של שתי ידיים - **מקדש ד' כוננו יד'ה**. לתת תרומה נכבדה בלב שלם, ענין זה שייך ל**מעשה ידיהם של צדיקים**.

ועדין אין זה מספיק. אמר ד', אני רוצה קדושה יותר גדולה!

במה דברים אמורים?

אמר משה לאהרן, חשבתי שיתקדש הבית בי, או בך. כלומר, שאנחנו נצליח להתעלות עוד יותר וזו תהיה הקדושה של הבית.

כי הרי **מעשה ידיהם של צדיקים** הכונה למה שהם מסוגלים להתגבר יותר ויותר על עצמם. כנראה שאנו עוד לא עשינו זאת ואז במקום זאת ד' לקח אותם.

"ניאמר משה אל אהרן ולא לעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל תפגעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמתו ועל כל העדה יקצף.." (ויקרא י ו)

מדוע שד' יקצוף **"על כל העדה"**, במה היא חטאה?

אומרים הראשונים (אבן עזרא,

פרשת 'שמיני'

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ד' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְפֹּד" (ויקרא פרק י)

"וַיְדַבֵּר" הוא לשון קשה "לֵאמֹר" הוא לשון רכה. משה דבר כאן בלשון קשה. מדוע?

תחילת התענית והתפילה - אין זו מעלה ומאידיך אם נענים רק בסוף התענית - גם זו אינה מעלה, אם כן, מתי יחשב הדבר כשבחו של צבור?

אומרת הגמרא: כשמתענים ומתפללים ואומרים **'משיב הרוח'** - ומיד נושבת הרוח, אומרים **'ומוריד הגשם'** - ומיד יורד גשם. זהו שבחו של צבור, שד' שומע את תפילתם ונענה להם מיד.

ולפי"ז מפרש ה'חתי' סופר: ד' רצה להראות את שבחו של אהרן, לכן לא הוריד אש עד שיצא אהרן ואמר: **'ויהי נעם'** (תהלים צ יז) וכן **'יהי רצון'** וכשהגיע למילים **'שתשרה שכינה במעשה ידיכם'**, ירדה אש מן השמים וכשראה שמיד כשאמר **'יהי רצון שתשרה**

שכינה' ירדה השכינה ראו בכך את שבחו של אהרן - ואז **'וירצנו'** - שבחו.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר ד' לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְפֹּד.." (ויקרא י ג)

אומר רש"י (ומקורו: מזבחים קטו:): **"הוא אֲשֶׁר דָּבַר.."** - **"היכן דבר? ונעדרתי.. לבני ישראל ונקדש בכבודי"** (שמות כט מג) אל תקרי בכבודי, אלא במכובדי. אמר לו משה לאהרן: **"אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור; או בי, או בכ. עכשיו, רואה אני, שהם גדולים ממני וממך"** (ת"כ וי"ד).

עצירת גשמים. וירדו להם גשמים קודם הנץ החמה עוד לפני שהתחילו לצום, החל הגשם לרדת. שמחו כולם, **'כסבורין העם לומר, שבחו של צבור'** כי הדבר מלמד על שבחם ומעלתם. אמר להם: אדרבה, **'משל למה הדבר דומה, לעבד**

הרה"ג שלמה ליונשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֱהֲרֹן אֶת הַדָּם אֲלֵיו וַיִּנְרְקוּהוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ.." (ויקרא ט יח) **"וְאֵת הָעֵלָה הַמְצִיאוּ אֵלָיו לַנְתַּחֲתִיהָ וְאֵת הָרֹאשׁ וַיִּקְטְרוּ.."** (ט יג)

למה **"וַיִּמְצְאוּ"** נכתב ללא האות 'י' וב'**המצואו**' מופיעה האות 'י'?

פירש הגאון רבי חיים קניבסקי: קבלת הדם וכן הולכתו, היו נעשות ע"י כהן אחד - אחד היה מקבל את הדם ואחד היה מוליכו. לעומת זאת את האיברים למזבח מוליכים מספר כהנים. לכן לגבי הדם נאמר: **"וַיִּמְצְאוּ"** ללא 'י', כעין לשון יחיד, אך לגבי העולה נאמר: **"הַמְצִיאוּ"** עם 'י', לשון רבים.

"וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ד' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֵלָה וְאֵת הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְצוּ.." (ויקרא ט כד)

"וַיִּרְצוּ" מתרגם אונקלוס: ושבחו. העם שיבח על שירדה אש מן השמים. ומתי ירדה אש מן השמים? אומר הפסוק: **"וַיִּבְא מֹשֶׁה וְאֱהֲרֹן אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ד'.."** (ויקרא ט כג).

רק לאחר שיצאו משה ואהרן וברכו את העם, יצאה האש. ומה ברכו אותם? אומר רש"י: **"וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת הָעָם"** - אמרו: **"ויהי נעם ד' א-לקינו עלינו.."** (תהלים צ יז), **'יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם'**...

הגמרא אומרת (תענית כה:): **'שמואל הקטן גזר תעניתא' על הצבור משום**

שמבקש פרס מרבו, אמר להם: תנו לו ואל אשמע קולו שוב' תנו לו חפצו, כי אינני רוצה לשמוע את קולו! אף כאן, ד' לא רצה לשמוע את תפילתכם, לכן נענה עוד קודם שהתחלתם בתענית.

ופעם אחרת, כאשר שוב **'גזר תעניתא'** על עצירת גשמים, **'וירדו להם גשמים לאחר שקיעת החמה, כסבורים העם לומר, שבחו של צבור'** שמחו כולם, בסוברים כי הדבר מלמד על כך שד' אוהב את תפילתם ולכן נענה להם רק לאחר רבוי תפילה. **'אמר להם שמואל: לא שבח של צבור הוא, אלא, משל למה הדבר דומה? לעבד שמבקש פרס מרבו, והרב אמר לאנשי ביתו: אל תתנו לו מיד, אלא 'המתינו לו עד שיתמקמק ויצטער' מרוב תענית ותפילה 'ואחר כך תנו לו'.**

ולכאורה אם כשנענים עוד קודם

רק בטרקלין יאקאב חשמל

עוברים ל-בֶּקוֹ BEKO למי שבוחר לקבל יותר!

BEKO - בקו הנו מותג מוצרי חשמל מהגדולים והידועים בעולם. במוצרי **BEKO** הושקעו סכומים נכבדים בתכנון ופיתוח בקו מוצרים בעלי עיצוב וטכנולוגיה מהמתקדמים בעולם. מוצרי **BEKO** מובילים בכל תחומי ענף החשמל: מקררים, מכונות כביסה, מייבשים, מדחי כלים, תנורים דו-תאיים, תנורים בנויים וכיריים, ומוצרים קטנים כשואבי אבק, מגהצים מיקרוגלים ועוד.

תנור דו-תאי בֶּקוֹ

- **דגם 6225** טורבו מולטיסיסטם.
- **7 תוכניות אפייה ובישול.**
- **היחיד עם 5 להבות גז משופרות עם כיפות מושחרות, קלות לניקוי.**
- **תא עליון ותחתון אטומים לחלוטין זה בפני זה.**
- **מחיצה מפרידה בין שני התאים, אין מגע בין התא העליון לתחתון.**
- **חימום שבת - פלטת שבת לשני התאים בנפרד ללא תלות בתרמוסטט.**
- **נוריות חיווי לסימון הגעה לטמפרטורה רצויה לכל תא בנפרד.**
- **אפשרות אפייה ב 2-תאים יחדיו.**
- **מכסה עליון נשלף.**
- **שסתומים למניעת דליפת גז בהיעדר להבה.**
- **מבערים קעורים קלים לניקוי.**
- **הצתה אלקטרונית.**
- **צבע: לבן, זכוכית שחורה.**

התמונות להמחשה בלבד, ס.ל.ת. **עד 10 תשלומים, תמונה באישור חברות

מוניטין

BEKO
למי שבוחר לקבל יותר!

אפשרות לתשלום בצ'קים

האחריות הכפולה לראשונה בישראל!
טרקלין יאקאב חשמל, רשת מומי החשמל היחידה בישראל שמעניקה ללקוחותיה אחריות חשמלית בסופי האחריות והבטח באפשרות לך קניה בראש שקט!

טרקלין יאקאב חשמל
להזמנות: 1-700-50-50-10

ירושלים | רח' יחזקאל 18, רח' יומיה 27 | בני ברק | רח' רבי עקיבא 55, רח' עזרא 11 | מודיעין עילית | ק. ספר, אבני נזר 46, מרכז קסם | ביתר עילית | רח' הרץ 20, קניון ביתר ר' 8

שירותי כח אדם וסיעוד

ברישיון משרד העבודה והרווחה

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה • מענה מידי לכל פניה

050-8779779 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net 1-700-704-204 פקס: 08-9356686 ני"ד: 050-8779779

יעמדו על הברכה

כל הישועות לרון בת מרצדס מרים	הצלחה לאליסף בן עליזה	רפואת הנפש והצלחה לסטפנו בן פרנקה	שלום בית הצלחה ובריאות לדוד בן סביחה ומלכה בת רבקה	כל הישועות לויצמן ציון ומשפחתו	זווג הגון לדבורה בת פיוראלה
זווג הגון לאלעד בן מרצדס מרים	זווג הגון ליעקב בן רוזה	זווג הגון לאבנר מברוקה	חזרה בתשובה פרנסה וזווג הגון למיכל בת רות ואורנית בת רות	הצלחה ובריאות לאביחי וצהלה אשואל וליוסל אסתר בת צהלה	הצלחה ורפואה לדוד בן אבון ושינצל מכל רע
שלום בית והצלחה לרחל בת אסתר	הצלחה פרנסה חזרה בתשובה וכל הישועות לרביד אשר בן לאה ומרצדס מרים בת אסתר	בריאות במשפחה ליצחק בן לטיפה	פרנסה טובה וחזרה בתשובה לדניאל בן מרים ורות בת נורית	רפואה שלמה ולידה קלה לשרה בת מלכה	להצלחה בלימוד התורה וזווג הגון דוד אשר בן רות
כל הישועות שלום בית ופרנסה טובה לסלביה בת אסתר	בריאות ופרנסה לסימון שמעון בן מול	נחת רוח לגבריאל בן מיסה	הצלחה רפואה שלמה וחזרה בתשובה מרים נוגה בת שרה מיכאל בן מרים נוגה	חזרה בתשובה שלמה לחנניה בן סימי	רפואה שלמה ליהב בת סמדר
כל הישועות למרקו בן אסתר וויקטוריה בת חוה	בריאות למרצדס בת רחל	חזרה בתשובה לכלל ישראל	זווג הגון ונישואים כשרים להילה בת מלי ואיה בת מלי	הצלחה רפואה שלמה וכל הישועות לשלומי שלמה בן שרה ונועה רבקה בת שרה	רפואה שלמה לבית אל רינה בת יולנדה
פרנסה הצלחה בלמוד התורה וחזרה בתשובה לקרלוס בן אסתר	הצלחה בלימודים וכל הישועות ללאה בת מרצדס מרים	זרע בר קימא לכל חשוכי בנים	ברכה והצלחה ופרנסה טובה וכל הישועות לשלמה ויולנדה ששה	כל הישועות לשי שלום בן תמר ולילך בת עליזה	רפואה שלמה ליואב בן שמחה
חזרה בתשובה ואיכות ימים לדן בן אריאלה	חזרה בתשובה ולמוד תורה בנקל לברוך בן חוה	חזרה בתשובה לאריאלה בת לאה	זווג הגון לענת בת יונה	לעלי נשמת שמעון בן סעדה	רפואה שלמה וזווג הגון לריצון עדי גר ורצון הלל

מתכנסים... עם הרב

אמנון יצחק שלי"א

<p>ביום חמישי 27/04/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>בבוסתן של אליה (ארמונות אליה)</p> <p>ראשלי"צ</p> <p>רח' משה בקר 35 אזור תעשייה ישן</p> <p>© כל הזכויות שמורות לארגון "שוכר"</p>	<p>ביום רביעי 26/04/06 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>בבוסתן של אליה (ארמונות אליה)</p> <p>ראשלי"צ</p> <p>רח' משה בקר 35 אזור תעשייה ישן</p> <p>© כל הזכויות שמורות לארגון "שוכר"</p>
---	---

באולמי מופת בית שאן

ההרצאות מאובטחות

WWW.SHOFAR.NET

צבעי מקצועי

יצבע לכם את הבית בצבעים חיים לקראת החג במחירים אטרקטיביים

050-2040325

שירותי כח אדם וסיעוד

ברישיון משרד העבודה והרווחה

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה • מענה מידי לכל פניה

050-8779779 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net 1-700-704-204 פקס: 08-9356686 ני"ד: 050-8779779

מסחר ממונף ללא עמלות 24 שעות ביממה
הצטרף לפינוטק ותהנה ממערכת מסחר משוכללת ופשוטה להפעלה

חוזים עתידיים על מדדי המניות
ישראל 25, ארה"ב 100, גרמניה 30, צרפת 40 ואנגליה 100

COMMODITIES - סחורות
זהב, כסף, נפט

FOREX - מטבעות
סטרלינג/יין אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר
דולר/פרנק שוויצרי דולר/שקל דולר אמריקאי ועוד...

OPTION VANILLA - אופציות מט"ח
אירו/דולר דולר/יין סטרלינג/דולר

פינוטק- שוק ההון הפרטי שלך

חייג עכשיו: 2021 *

www.Finotec.com